

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Державного вищого навчального закладу
«Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України
(протокол № 3 від 20 червня 2018 р.)*

Рецензенти:

Гуржій А. М.

Дмитренко Г. А.

Щербак О. І.

- доктор технічних наук, професор, дійсний член НАПН України;
- доктор економічних наук, професор;
- доктор педагогічних наук, доцент, член-кореспондент НАПН України.

Авторський колектив

Н. Г. Ничкало (передмова), А. О. Молчанова (біографічний нарис, глосарій), Н. І. Клокар (1.1), М. О. Кириченко (1.2), В. В. Олійник (1.3), О. М. Отич (1.4), А. В. Василюк (1.5), А. М. Зубко (1.6), М. О. Дей (1.7), Т. М. Сорочан (2.1), В. В. Сидоренко (2.2), В. І. Бондар (2.3), В. І. Ковальчук (2.4), Л. М. Оліфіра (2.5), М. І. Скрипник (2.6), І. Л. Сіданіч (2.7), П. В. Лушин (3.1), О. І. Бондарчук (3.2), Л. М. Карамушка (3.3), О. В. Брюховецька (3.4), М. В. Братко (4.1), О. Л. Ануфрієва, О. С. Снісаренко (4.2), Т. С. Кравчинська (4.3), Л. М. Капченко, Р. М. Капченко (4.4), О. М. Самойленко, О. О. Самойленко (4.5), О. В. Котенко (4.6), С. П. Касьян, Л. Л. Ляхоцька, С. В. Антощук (4.7), Л. М. Сергєєва (5.1), З. В. Рябова (5.2), І. І. Драч (5.3), Г. М. Тимошок (5.4), І. М. Андрощук (5.5).

Редакційна рада

М. О. Кириченко (голова), Л. М. Сергєєва (заст. голови), Н. І. Клокар (заст. голови), О. І. Бондарчук, З. В. Рябова, В. В. Сидоренко, Т. М. Сорочан

Редакційна колегія

Л. М. Сергєєва, Т. М. Сорочан, О. І. Бондарчук, І. І. Драч, О. Л. Ануфрієва, А. О. Молчанова, Л. М. Оліфіра.

В42 Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент : кол. монографія / за наук. ред. М. О. Кириченка, Л. М. Сергєєвої. — Київ : Вид-во Ін-ту обдарованої дитини НАПН України, 2018. — 440 с.

ISBN 978-966-2633-93-1

Наукове видання з нагоди ювілейної дати із дня народження видатного вченого, доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена НАПН України В. В. Олійника підготовлено ученими, науковцями й дослідниками – членами його наукової школи. Автори розкривають сучасні наукові підходи, тенденції, напрями, умови та технології поширення принципів відкритої освіти. Йдеться про відкриття усіх сторін освітнього процесу, про об'єктивність якості освіти для суспільства, роботодавців, здобувачів освіти, оскільки сучасність потребує об'єднання фахівців різних галузей знань задля здійснення значних змін в русі відкритої освіти.

Видання адресоване науковцям, докторантам, аспірантам, магістрантам працівникам освітніх закладів та установ.

УДК 378.37.005

ISBN 978-966-2633-93-1

© ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2018
© Авторський колектив, 2018

ЗМІСТ

Передмова	Життя в освіті і для освіти Української держави	6
Біографічний нарис	Шлях до відкритої освіти	9
Розділ 1.	Відкрита освіта в інформаційному суспільстві	15
1.1.	Освіта дорослих як складова наукової школи академіка Віктора Олійника	15
1.2.	Методологічні основи формування ідеології інформаційного суспільства XXI століття	22
1.3.	Роль та місце відкритої освіти в інформаційному суспільстві ..	31
1.4.	Проблеми і перспективи розвитку освіти в Україні у контексті глобальних викликів інформаційного суспільства	44
1.5.	Модель відкритої освіти: «знання під діяльність»	51
1.6.	Особливості післядипломної педагогічної освіти в умовах інноваційного розвитку суспільства	62
1.7.	Міжнародно-правове регулювання відкритої освіти	76
Розділ 2.	Інноваційний розвиток відкритої освіти дорослих	82
2.1.	Технології освіти дорослих у вимірі трансформації професіоналізму фахівців	82
2.2.	Розвиток акмепрофесіогенезу педагога Нової української школи в суспільстві, яке навчається	102
2.3.	Історична місія і покликання учителя Нової української школи ...	129
2.4.	Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах інформаційного суспільства	133
2.5.	Диверсифікація неперервного підвищення кваліфікації керівних і педагогічних працівників в умовах відкритої післядипломної освіти	157
2.6.	Сучасні парадигмальні координати дослідження відкритої післядипломної освіти	170
2.7.	Управління впровадженням духовно-морального компонента відкритої освіти	184
Розділ 3.	Психологічний аспект відкритої післядипломної освіти ...	192
3.1.	Деформація і деформалізація освітнього простору в умовах відкритої післядипломної освіти: екофасилітативний підхід	192
3.2.	Технологія формування психологічної компетентності суб'єктів освітнього процесу в умовах відкритої післядипломної освіти	197
3.3.	Роль організаційної культури у подоланні негативних психічних станів персоналу освітніх організацій	210
3.4.	Організаційно-психологічні умови розвитку професійної толерантності керівників освітніх організацій в умовах відкритої освіти	222

Розділ 4.	Інноваційні технології у практиці відкритої освіти	237
4.1.	Освітнє середовище закладу вищої освіти як провідний чинник відкритої освіти	327
4.2.	Інноваційність та цілісність у практичній підготовці докторів філософії	249
4.3.	Реалізація принципів педагогіки партнерства в умовах впровадження концепції «Нова українська школа»	265
4.4.	Професійне навчання дорослих: андрагогічний аспект	276
4.5.	Педагогічні основи застосування відкритих освітніх ресурсів в освіті магістрів	288
4.6.	Реалізація нової стратегії підготовки вчителя початкової школи: українські реалії, світовий досвід	300
4.7.	Електронна кафедра: технології та інструменти розвитку	312
Розділ 5.	Освітній менеджмент у системі відкритої освіти	323
5.1.	Ринок освітніх послуг та сервісна логістика в освіті	323
5.2.	Маркетингово-моніторинговий супровід забезпечення якості надання освітніх послуг	335
5.3.	Закономірності та функції дослідницького лідерства в сучасному університеті	348
5.4.	Вектори розвитку організаційної культури керівника в умовах відкритої освіти	358
5.5.	Самоменеджмент професійного розвитку викладачів кафедр менеджменту університетів Республіки Польща	371
Глосарій		385
Список використаних джерел		398
Авторський колектив		438

Цілеспрямоване використання відкритих освітніх ресурсів у вищій освіті дає змогу зробити освітній процес більш інтенсивним, сприяє формуванню у майбутніх фахівців вищого рівня професійної компетентності.

4.6. Реалізація нової стратегії підготовки вчителя початкової школи: українські реалії, світовий досвід

У сучасному суспільстві дедалі більше зростає роль і значення педагогічної освіти, тому науковці постійно шукають шляхи підвищення її ефективності. Важливого значення сьогодні набуває розроблення заходів для реалізації нової освітньої стратегії підготовки конкурентоспроможних педагогів всіх рівнів освіти; побудови відкритого, інноваційного середовища для життєво-професійного самовизначення людини в умовах педагогічної освіти; утвердження в суспільній думці унікальних цінностей і переваг здобуття професії педагога.

Процес реформування системи початкової загальної освіти, введення в дію нового державного стандарту початкової освіти, орієнтир на реалізацію концепції «Нова українська школа»¹, відповідно до якої трансформуються усталені підходи до організації освіти, знайшли відображення у перегляді стратегічних цілей професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Кожна країна зацікавлена в тому, щоб підготувати генерацію таких учителів, які б не лише забезпечували кількісну реалізацію завдань обов'язкового навчання, а й підносили на значно вищий рівень освіченість і культуру її громадян. Здійснити професійну підготовку такого фахівця надзвичайно складно. На перешкоді стають об'єктивні та суб'єктивні чинники, породжені суспільними перетвореннями, технічними здобутками, стереотипами і формалізмом наявної системи професійної підготовки, умовованістю і ціннісними орієнтаціями майбутніх педагогів.

Вочевидь, від концептуально вірного вибору стратегії підготовки педагогічних кадрів залежить розвиток суспільства у майбутньому. Сьогодні конкурентоспроможним є педагог, який усвідомлює на ціннісному рівні своє високе покликання: розбудовувати суспільство сталого розвитку, гнучко реагувати на сучасні виклики, змінюватись і змінювати освітній простір навколо себе, розуміти природу дитини, готувати її до життя. Саме тому одним із провідних завдань освітньої спільноти України в контексті реалізації концепції «Нова українська школа»¹ є оптимізація процесу професійної підготовки вчителів для різних етапів навчання, диференціація її змісту, диверсифікація шляхів здобуття педагогічного фаху.

Основні завдання, які сформульовані перед системою вищої педагогічної освіти, обумовлено державною стратегією, що спрямована на конгруентність навчальної та дослідницької діяльності студентів, педагогічної і наукової діяльності викладачів; теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців; забезпечення академічної та професійної мобільності студентів і викладачів; конструктивну співпрацю із роботодавцями на етапі професіоналізації майбутніх педагогів; підвищення суспільної значущості ролі педагога у процесі становлення особистості на різних етапах її розвитку.

Сьогодні перед закладами вищої освіти постала проблема оптимізації змісту підготовки фахівців, яка має на меті перехід від фактологічної до методологічної форми.

На думку багатьох науковців, серед яких В. Андрущенко, Н. Бібік, Є. Геворкян, Т. Давиденко, Г. Ельнікова, І. Жерносок, А. Казанцев, В. Кремень, М. Красовицький, С. Максименко, Н. Ничкало, О. Савченко, С. Сисоєва, А. Субетто, А. Суханов, Д. Трубецкой, А. Хуторської, Є. Цапко, Ю. Шихов та інші, однією з пріоритетних стратегій підвищення якості професіоналізації фахівців різних галузей є фундаменталізація освіти. Це по суті означає поширення та поглиблення фундаментальної підготовки спеціаліста за умови скорочення об'єму загальних та обов'язкових дисциплін, яке стає можливим за рахунок ретельного добору матеріалу, систематизації змісту та визначення найважливіших інваріантів².

Натомість, науковці О. Абдуліна, А. Богуш, В. Васянович, Ф. Гоноболін, М. Дарманський, М. Євтух, М. Козій, Н. Кузьміна, О. Ляшенко, Ю. Мальований, Е. Помиткін, І. Синиця, О. Щербакова та інші зосереджують свою увагу на втіленні ідей практичної спрямованості у визначенні змісту підготовки майбутніх учителів.

Теоретичну основу нашого дослідження становлять наукові положення педагогічної науки щодо філософії сучасної освіти (В. Андрущенко, С. Гончаренко, В. Луговий, В. Огнев'юк та ін.). Наукові розвідки вчених С. Власенко, М. Глузмана, М. Дарманського, О. Кілініченко, С. Мартиненко, О. Мельник, Л. Онищук, Л. Хоружої переконливо свідчать про високий рівень інтересу до розгляду проблеми модернізації підходів до професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, приведення у відповідність до сучасних вимог суспільства та потреб ринку змісту професіоналізації вищевказаних фахівців.

Цінним для нашого дослідження є вивчення наукових доробків українських компаративістів щодо організації педагогічної освіти у зарубіжних країнах, а саме: М. Авраменко, Н. Абашкіної, А. Василюк, Л. Волинець, Т. Десятова, В. Жуковського, О. Заболотної, Г. Єгорова, Ю. Запороженка, Т. Кристчук, О. Кузнецової, Д. Кучеренко, Н. Лавриченко, О. Локшини, Т. Левченко, М. Лещенко, О. Літвінова, Б. Мельниченко, О. Мілютіної, Н. Махіні, Н. Мукан, О. Овчарук, О. Першукової, Л. Пуховської. Метою нашого дослідження є визначення шляхів реалізації нової освітньої стратегії підготовки майбутніх учителів початкової школи з урахуванням провідного українського та європейського досвіду. Аналіз генези процесу підготовки вчителів дав змогу виділити чотири моделі педагогічної освіти: академічно-традиціоналістську, технологічну, індивідуальну та дослідницькоорієнтовану, які характерні як світовим системами, так і освітній системі України³.

У рамках академічно-традиціоналістської моделі вчитель розглядається як широкоосвічена людина, фахівець з певної галузі знань. Предметно-центрична система однозначно відводить учителю роль транслятора знань, компетентного і широкоосвіченого предметника. Головна мета педагогічної освіти за цієї моделі — набуття майстерності в галузі спеціальних дисциплін. За технологічної моделі підготовка педагогів пов'язана не з широкою педагогічною освітою, а з оволодінням провідними педагогічними вміннями для майбутньої роботи та кар'єри — «виробництвом» функціональної поведінки. Програма підготовки майбутнього вчителя розглядається як фіксовані вимоги до його професійної компетентності, що є запланованим кінцевим результатом, який характеризується визначеним колом предметних знань і вмінь педагогічної дії.

¹ Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>. — Дата звернення 13.05.2018. — Назва з екрана.

² Баранівський В. Ф. Компетентність і фундаменталізація освіти як сучасні парадигми розвитку вищої освіти / В. Ф. Баранівський // Вісник нац. ун-ту оборони України : зб. наук. пр. — 2011. — Вип. 6. — С. 282–285.

³ Коваль Л. В. Особливості глобалізаційного та європейського контексту розвитку професійної освіти [Електронний ресурс] / Л. В. Коваль. — Режим доступу: http://ps.stateuniversity.ks.us/file/issue_49/59.pdf. — Дата звернення: 20.05.2018. — Назва з екрана.

Третя модель підготовки вчителя — індивідуальна — пов'язана з особистісним підходом в освіті, який ставить у центр освітнього процесу людину, її цінності, особисту свободу й активність. У рамках цієї моделі педагогічна освіта розглядається як процес становлення та розвитку професійної індивідуальності вчителя. Вважається, що на його поведінку й освітнє середовище, яке він створює, головним чином впливають особливості спрямувань, прагнень і цільових установок. Тому найвищою цінністю проголошується психічна зрілість майбутніх учителів.

Подальшим розвитком індивідуальної моделі педагогічної освіти є дослідницькоорієнтована педагогічна освіта, яка набула популярності за останні роки в Україні. Майбутнього вчителяна думку прибічників цієї моделі не можна вважати пасивною «ємністю» для наповнення знаннями. Ключова роль у навчальному процесі надається спонтанній пізнавальній активності студента, а викладач виступає в ролі «фасилітатора» — того, хто координує процес функціонального розвитку фахівця, сприяє розвитку його професійного мислення⁴.

Всі представлені моделі до певної міри автономні, мають право на існування, проте, відрізняються тільки ефективністю процесу професіоналізації майбутнього вчителя, якістю підготовки, здатністю вчителя вирішувати різновекторні професійні задачі у подальшому. Разом з тим ключовим у виборі стратегії підготовки вчителя має бути розуміння того, який є він, сучасний студент. Як його очікування, пріоритети в житті, на що сподівається? Тим більше це питання загострюється, коли йдеться про студентів педагогічних спеціальностей, зокрема, майбутніх учителів початкової школи, вихователів закладів дошкільної освіти, які часто випадково потрапляють на педагогічні спеціальності.

Як засвідчило анкетування, що було проведено серед студентів-першокурсників, які вступили на спеціальність «Початкова освіта» до Київського університету імені Бориса Грінченка у 2017 р., вибір цього фаху здебільшого є для них ситуативнообумовленим, адже усього 34% обрали цей фах через бажання стати вчителем (рис. 4.4). А це означає, що викладачам треба докласти зусиль вже з перших днів навчання щодо створення у різні способи освітнього середовища, яке б виводило інші 66% на рівень ціннісно обумовленого вибору професії.

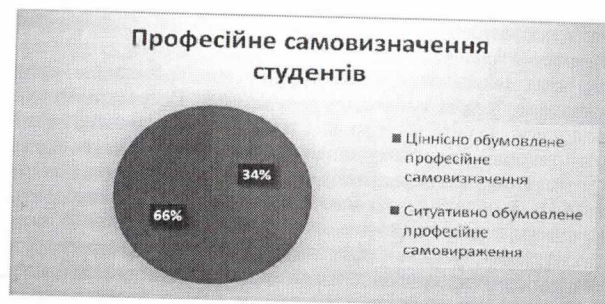

Рис. 4.4. Професійне самовизначення студентів

⁴ Коваль Л. В. Особливості глобалізаційного та європейського контексту розвитку професійної освіти [Електронний ресурс] / Л. В. Коваль. — Режим доступу: http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_49/59.pdf. — Дата звернення: 20.05.2018. — Назва з екрана.

Упевнені, що ефективність підготовки сучасного бакалавра з початкової освіти великою мірою залежить від всебічного дослідження особистості студента, його очікувань, уподобань, потреб, з одного боку, а також від здатності закладу вищої освіти гнучко реагувати на зміни, що відбуваються в суспільстві, вміння суб'єктів освітнього процесу швидко адаптуватись і реагувати на запити суспільства.

Проаналізуємо специфіку цільової аудиторії студентів, взявши за основу теорію поколінь американських науковців Вільяма Штрауса та Ніла Хоува, яка описує цикли поколінь і різницю між ними⁵. Згідно з цією теорією, 100% сучасних студентів відносяться до покоління Y. Натомість викладацький склад розділився за цією шкалою таким чином: 15% бейббумери (1943–1963 рр.), 74% — покоління X (1963–1983 рр.), 11% — покоління Y (1983–2003 рр.) (рис. 4.5).

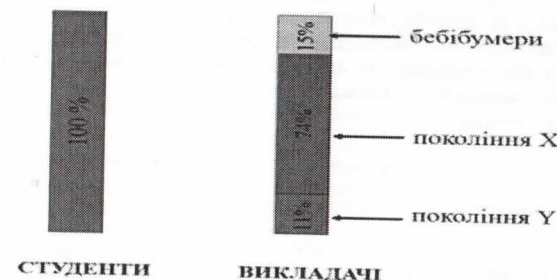

Рис. 4.5. Вікова шкала за Вільямом Штраусом та Нілом Хоуом

З метою визначення та пошуку шляхів оптимізації й осучаснення процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи охарактеризуємо суб'єктів освітнього процесу з погляду співвідношення життєвих очікувань, уподобань, стратегії поведінки.

Відповідно до наявного опису характерологічних ознак та очікувань поведінки, викладених авторами теорії⁵, представники покоління Y, які сьогодні є студентами, розраховують на швидкий успіх, основний мотив працювати — грошова винагорода, не працюють за ідею, не звикли довго чогось чекати та добиватися, хочуть все й відразу, технологічно грамотні, глобально поінформовані, бажать бачити професійні перспективи, впевнені в собі, раціональні, схильні до експериментів.

Натомість науково-педагогічні працівники Університету переважно відносяться до покоління X і характеризуються цілеспрямованістю, відповідальністю, можуть працювати за ідею, поділяють традиційні цінності, вірять у кар'єрну ієрархію, зацікавлені в особистісному зростанні, готові до змін на противагу бейббумерам, які важко адаптуються до змін, готові навчатися все життя, прагматичні, на противагу бейббумерам, які до певної міри є мрійниками, однією із цінностей є командний дух (рис. 4.5).

⁵ Strauss W., Howe N. Generational Theory [Електронний ресурс]. — URL: <https://censamm.org/resources/profiles/strauss-howe-generational-theory>. — Дата звернення: 20.05.2018. — Назва з екрана.

Ми провели опитування серед студентів 2–4-х курсів, яке стосувалось їхніх очікувань від навчання в Педагогічному інституті Київського університету імені Бориса Грінченка, результати виявилися суголосними характеристиками їх як покоління Y.

Так, більшість з опитаних бажають здобути міцні, але практико-орієнтовані знання (52%); отримувати зрозумілий та чітко представлений програмовий матеріал, який можна опанувати самостійно (54%); бути активними учасниками освітнього процесу (67%); хочуть знати, навіщо? (як той матеріал, що пропонується для вивчення, пов'язаний із майбутньою професією) (84%); мати право самостійно визначати формат навчання за потреби (термін навчання, форми опанування матеріалу, індивідуальна навчальна траєкторія) (57%); бажають самостійно (за координації викладача у разі виникнення потреби) відкривати для себе нові знання (56%).

Відтак постає питання, як за таких розбіжностей у світосприйнятті суб'єктів освітнього процесу досягти ефективності з точки зору релевантності обраних змісту, форм, методів, принципів викладання мікрозапитів, з боку студентської аудиторії та макрозапитів від держави на сучасного фахівця, який здатний імплементувати сучасний зміст навчання у початковій школі (рис. 4.6).

Очікування студентів

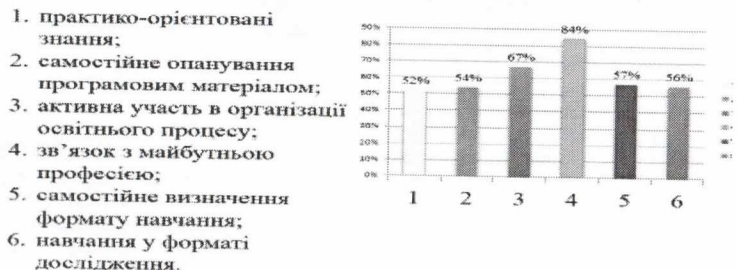

Рис. 4.6. Очікування суб'єктів освітнього процесу

Вибір ефективної стратегії підготовки сучасного вчителя початкової школи залежить від здатності викладачів зрозуміти сучасне покоління Y, прийняти різноманіття серед студентів і між студентами та викладачами, навчитися спільно формулювати мету й очікувані результати навчання, бути креативним, гнучким до змін⁶.

У державних документах, що визначають стратегію розвитку освіти України (Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Національна стратегія розвитку освіти на 2012–2021 роки), Закон України «Про вищу освіту»⁷, одним з пріоритетних напрямів зазначено інтеграцію вітчизняної освіти до

⁶ Сисоєва С. О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко. — Київ: ЕКМО, 2011. — 344 с.

⁷ Про вищу освіту: закон України (2014 р., зі змінами) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. Дата звернення: 20.05.2018. — Назва з екрана.

європейського та світового освітнього просторів. Українська держава географічно, історично, культурно й економічно належить до Європи, а отже, не може залишатись осторонь загальноєвропейської стратегії розвитку різних сфер суспільного життя, включно з освітою. Бажання України увійти до європейської спільноти, забезпечити конкурентоспроможність і соціальну мобільність українських вчителів спричинює дослідження процесів, що відбуваються в освітньому просторі країн Європейського Союзу⁸.

Подальший розвиток педагогічної освіти в Україні має спрямовуватиметься на впровадження в освітній процес кращих практик вітчизняних і зарубіжних закладів, що демонструють випереджувальні темпи розвитку та креативні рішення актуальних проблем вищої освіти. Як референтну групу розглядаємо провідні заклади України й Європейського Союзу, які мають стабільні результати в підготовці кадрів відповідно до вітчизняних й міжнародних предметних рейтингів.

Одним з пріоритетів освітньої політики Європейського Союзу є створення нової моделі вчителя, який повинен мати академічну освіту, вміти вчитися, бути здатним до вироблення цих навичок у своїх учнів, швидко й ефективно реагувати на все, що є прогресивним і творчим, любити свою професію, бути вмотивованим до творення педагогічної діяльності, постійно удосконалювати професійні навички.

Незважаючи на те, що найхарактернішою ознакою педагогічної освіти в Європі є різноманітність у здійсненні фахової підготовки вчителів, що обумовлена історичним, соціальним контекстом і національними традиціями, стереотипами професійної підготовки вчителів конкретної країни, нові суспільно-економічні зміни зумовлюють намагання створити єдину модель підготовки сучасного вчителя початкової школи, який покликаний виховувати учнів як громадян Європи⁹.

До популярних позицій в контексті визначення загальних тенденцій професійної підготовки вчителів початкової школи варто віднести такі:

1. Професійна підготовка вчителя в Європі повинна відповідати кваліфікаційному рівню магістра.

2. Набір професійно значущих якостей вчителя багато в чому залежить від якісних характеристик та рівня підготовки викладача.

3. Наявність виваженого балансу між уведенням у систему шкільної освіти молодих фахівців й виходом на пенсію, вчителів, які досягли цього віку або гарантії забезпечення молоді іншими видами професійної діяльності.

4. Орієнтири на організацію обов'язкового професійного розвитку через розгалужену, варіативну й обов'язкову систему підвищення кваліфікації.

5. Підхід до базової професійної підготовки вчителів як до відкритої динамічної системи, що зумовлює перехід до формування науково-обґрунтованого змісту педагогічної освіти, добору адекватних змісту методів підготовки, навчально-методичного забезпечення.

Зупинімося на деяких, характерних для більшості країн Європейського Союзу, особливостях організації процесу професійної підготовки вчителів початкової школи:

• Обов'язковість отримання майбутніми вчителями початкової школи повної вищої освіти (система «бакалаврат-магістр»).

⁸ Пуховська Л. П. Проблеми інтеграції педагогічної освіти України в загальноєвропейський освітній простір [Електронний ресурс] / Л. П. Пуховська. — Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/5962/проблемаор.pdf>. — Дата звернення: 20.05.2018. — Назва з екрана.

⁹ Кристопчук Т. Є. Педагогічна освіта в країнах Європейського Союзу: монографія / Т. Є. Кристопчук. — Рівне: Волинський оберег, 2013. — 483 с.

Майбутні вчителі початкової школи здобувають освіту в різних освітніх інституціях: середніх педагогічних навчальних закладах (Бельгія), педагогічних навчальних закладах після середнього рівня (Данія), закладах вищої освіти (Португалія), університетах (Велика Британія, Франція, Німеччина, Фінляндія, Італія). Проте спостерігається виражена тенденція переносу вчителів початкової школи в університети на освітній рівень «магістр».

- Селекція на етапі вступу до педагогічних закладів вищої освіти, відбір за особистісними й організаційними якостями.

У педагогічних університетах країн Європейського Союзу (Фінляндія, Франція, Німеччина, Бельгія та ін.) поширена практика конкурсних вступних іспитів (тестовий контроль знань) для абітурієнтів, які дають змогу регулювати кількість бажаючих отримати педагогічну спеціальність і виявляти претендентів з низьким рівнем знань, а також проводяться співбесіди щодо вмотивованості працювати в системі координат «людина-людина» та вибору педагогічної професії.

- Двофазовість підготовки вчителів (теоретична та практична фази).

У структурі підготовки вчителя початкової школи можна виділити 2 моделі: інтегрована та послідовна. Інтегрована модель передбачає одночасність теоретичного навчання й практичної підготовки вчителя. Послідовна модель зумовлює наступність педагогічної підготовки після завершення предметної. Майбутні вчителі початкової школи здобувають полівалентну освіту й вивчають рідну мову, математику, історію, географію, експериментальні науки, іноземні мови, музику, танці, методику й фізичну культуру. У більшості країн-членів Ради Європи навчання іноземних мов є обов'язковою складовою навчальних програм підготовки у дошкільних навчальних закладах і на етапі початкової базової освіти. На початку ХХІ ст. навчання іноземних мов стало стрижнем європейських освітніх програм, а сприяння вивченню іноземних мов, зокрема, на початковому етапі, є окремим напрямом діяльності одного з департаментів Єврокомісії (Language Learning Policies), основною функцією якого є збереження мовного різноманіття європейської спільноти та сприяння оволодінню громадянами Європейського союзу іноземними мовами. Реалізація плану дій мовної політики Європейського союзу щодо вивчення іноземних мов передбачає діяльність у трьох стратегічних напрямках: навчання іноземних мов упродовж життя, підвищення якості викладання іноземних мов, створення сприятливого середовища для навчання іноземних мов.

У країнах Європейського Союзу відповідно до резолюції Барселонського саміту (Barcelona Summit, March, 2002) впроваджено принцип «одна рідна мова + дві іноземні» (mother-tongue +2), що передбачає навчання мінімум двох іноземних мов з раннього віку, а також є обов'язковою складовою змісту загальної, професійно-технічної та вищої освіти. На сучасному етапі у більшості країн-членів Ради Європи іноземні мови є обов'язковими для навчання дітей 5–6 річного віку. Згідно з даними Єврокомісії, понад 90% учнів молодшого шкільного віку вивчають одну іноземну мову (Італія, Франція, Австрія, Греція, Норвегія, Нідерланди, Данія, Фінляндія, Мальта, Естонія, Люксембург, Велика Британія тощо), близько 60% дітей 6–12 років — дві або більше іноземних мов (Іспанія, Ірландія, Бельгія, Німеччина тощо). Таким чином, у більшості країн Європейського Союзу вивчення іноземних мов та методики їх навчання є обов'язковим для майбутніх учителів початкової школи¹⁰.

¹⁰ Коваль Л. В. Особливості глобалізаційного та європейського контексту розвитку професійної освіти [Електронний ресурс] / Л. В. Коваль. — Режим доступу : http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_49/59.pdf. — Дата звернення: 20.05.2018. — Назва з екрана.

Посилення практичної спрямованості дисциплін психолого-педагогічного циклу на вивчення й удосконалення навчально-виховного процесу в школі.

Об'єм практичної підготовки на етапі здобуття кваліфікації вчителя початкової школи варіюється від 17 до 70% навчального навантаження. Максимальну кількість годин відведено на практику в Ірландії, Угорщині, Мальті, Фінляндії, Словенії. На тлі такої практичної спрямованості у підготовці вчителів початкової школи існує проблема розбіжностей у змісті теоретичного навчання в університетах та практичного — на базах шкіл. Подолання цих розбіжностей в Європі вбачають у створенні партнерств: школа — університет, в яких учителі шкіл і майбутні роботодавці є повноцінними партнерами й беруть участь у формуванні змістового наповнення освітнього процесу закладу вищої освіти.

Цікавим є факт, що для майбутніх учителів початкової школи засвоєння педагогічних наук складає 125 кредитів при загальному об'ємі магістерської програми у 300 кредитів. Відповідно, більша частина годин спрямована на оволодіння технологіями навчання під час проходження педагогічної практики. Акцент у підготовці вчителя до проведення занять у початковій школі робиться на формі подачі матеріалу, враховуючи психофізіологічні особливості розвитку дітей молодшого шкільного віку. На відміну від вчителя основної та старшої школи, до якого висуваються вимоги досконалих предметних знань, тому із загальної кількості кредитів (300–350) більша частина підготовки вміщує засвоєння предметних знань.

Перенесення центрів практичної підготовки вчителів у школи.

Педагогічні університети в країнах Європейського Союзу (Німеччина, Франція, Великобританія, Італія, Нідерланди, Фінляндія та ін.) відповідають за теоретичну підготовку майбутнього вчителя, а державні та місцеві органи освіти та школи — за практичну. Поширеною практикою в педагогічних університетах країн Європейського Союзу є проходження студентами-магістрантами педагогічної практики (4–6 годин на тиждень) без відриву від навчання¹¹.

Урахування провідного європейського досвіду у підготовці вчителів початкової школи, сучасні тенденції реформування галузі загальної початкової освіти обумовлюють глобальні зміни підходів до професіоналізації таких фахівців в Україні.

Київський університет імені Бориса Грінченка з 2017 р. реалізує нову освітню стратегію підготовки вчителів початкової школи, основними завданнями якої є:

1. Студентоцентризм (студентоцентризоване навчання). На етапі визначення змісту освітніх програм враховуються реальні потреби здобувачів освіти, їхні запити, потреби ринку, розробляються механізми реалізації індивідуальної освітньої траєкторії студента.
2. Компетентнісна парадигма здобуття обраної спеціальності, в основі якої здатність сучасного педагога на основі засвоєних вузькопредметних знань, сформованих умінь і навичок уміти розв'язувати складні професійні задачі в умовах, що постійно змінюються¹².
3. Інформатизація та технологізація освітнього процесу, причинами яких є інтеграція освітнього простору, орієнтири на академічну та професійну мобільність, які, у свою чергу, обумовлюють проблему інтенсифікації професійної підготовки майбутніх

¹¹ Коваль Л. В. Особливості глобалізаційного та європейського контексту розвитку професійної освіти [Електронний ресурс] / Л. В. Коваль. — Режим доступу : http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_49/59.pdf. — Дата звернення: 20.05.2018. — Назва з екрана.

¹² Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : бібліотека з освітньої політики / Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Овчарук. — Київ : К.І.С., 2004. — 112 с.

учителів початкової школи. Одним зі шляхів розв'язання такого завдання є активне впровадження технологій дистанційного, електронного, змішаного навчання в освітній процес з метою оптимізації результатів, підвищення мотивації й урахування індивідуальної траєкторії засвоєння знань студентом.

4. Навчання, засноване на дослідженнях, в основі якого невід'ємність освітнього процесу від дослідницької діяльності студентів. Адже сьогодні необхідно зберігати нерозривний зв'язок з дослідницькою діяльністю, навчати студентів методам організації та проведення досліджень, розвивати в них навички критичного мислення, здійснювати спільні практико-орієнтовані наукові дослідження викладачів і студентів, виробляти нові знання, а не передавати готові та поширювати їх через інноваційну діяльність.

5. Практико-орієнтоване навчання, яке дає змогу студентам поєднувати навчання в Університеті з практичною роботою в закладах загальної середньої освіти вже з 3-го курсу першого «бакалаврського» освітнього рівня. За нашим досвідом, студенти потрапляючи в реальні робочі умови, швидше здобувають відповідні практичні та соціальні навички, необхідні для успішної роботи, а також більш усвідомлено та вмотивовано ставляться до навчання. Окрім того, в Університеті започатковано функціонування Центрів компетентностей, де студенти на тлі отриманих знань у процесі лекційних і семінарських занять формують практичні навички організації освітнього процесу в початковій школі, і, згодом, апробовують їх під час проходження різних видів практик в закладах освіти.

Необхідність приведення змісту освіти здобувачів першого «бакалаврського» освітнього рівня, спеціальності «Початкова освіта» у відповідність до Нового державного стандарту початкової освіти, введеного в дію у 2018 р., обумовили внесення змін до освітньо-професійних програм підготовки.

В основу оновленої освітньої програми покладено принцип відкритості, що передбачає підготовку фахівців із початкової освіти з широким доступом до працевлаштування, здатних самостійно розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі педагогічної діяльності у закладах загальної середньої освіти; формування професійної компетентності щодо реалізації концепції «Нова українська школа»¹³, навчання учнів початкової школи освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти¹⁴, на рівні, що відповідає академічній та професійній кваліфікації.

Визначені цілі, у свою чергу, обумовлюють оптимізацію форм і методів навчання, зміни в організації освітнього процесу, які передбачають перехід від репродуктивності в навчанні до продуктивних форм роботи, залучення студентів до здобуття нових міждисциплінарних знань¹⁵.

Особливостями програми є міждисциплінарний, практико-орієнтований характер навчання; формування загальних, фахових, універсальних (soft skills) компетентностей; планування й організація інтегрованого тематично-проектного

¹³ Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>. — Дата звернення 13.05.2018.

— Назва з екрана.

¹⁴ Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyy-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>. — Дата звернення: 20.05.2018. — Назва з екрана.

¹⁵ Положення про організацію освітнього процесу в Київському університеті ім. Бориса Грінченка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/nmc.nd/polozennia_osv_protset_2018_n.pdf. — Дата звернення: 20.05.2018. — Назва з екрана.

навчання в початковій школі; розроблення різних типів проектів щодо реалізації компетентнісного навчання в початковій школі; опанування сучасних методик, технологій діяльнісного навчання молодших школярів та управління класом; безперервна іншомовна підготовка майбутнього педагога; викладання окремих модулів іноземною мовою; індивідуальна траєкторія професіоналізації студента.

Освітній процес побудовано на основі студентоцентрованого, практико-орієнтованого, компетентнісного, системного та інтегративного підходів. Викладання проводиться у вигляді: лекцій, семінарських, практичних занять, лабораторних робіт. Передбачено самостійну роботу на основі підручників і конспектів, консультації з викладачем, електронне навчання за окремими освітніми компонентами, індивідуальні заняття, групову проектну роботу¹⁶.

Підготовка фахівців здійснюється із застосуванням інноваційних технологій (1 учень — 1 комп'ютер, case-study, blended learning, flipped classroom, CLIL, distance learning, cooperative learning, mobile learning тощо).

Практико-орієнтована складова професійної підготовки забезпечується наявністю лабораторій / центрів компетентностей (Навчальна лабораторія творчої педагогіки, Центр самопізнання і саморозвитку) на базі педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка та кращих за рейтингом закладів загальної середньої освіти м. Києва.

Зміст підготовки студентів за освітньо-професійною програмою 013.00.01 «Початкова освіта» (термін навчання: 3 роки 10 місяців) організований відповідно до принципу спірально-концентричного сходження і передбачає поступове структурно-логічне ускладнення у процесі вивчення наук і методик їх навчання за визначеними освітніми галузями, що визначені у Державному стандарті початкової освіти (2018).

Структурно-логічна схема вивчення дисциплін, які орієнтовані на формування фахової компетентності майбутніх фахівців і корелюються з визначеними у державному стандарті початкової освіти освітніми галузями, забезпечує готовність випускників реалізувати засади, представлені у концепції «Нова українська школа», а саме: готувати власні авторські навчальні програми, власноруч обирати підручники, методи, стратегії, способи і засоби навчання; активно виражати власну фахову думку, виконувати роль фасилітатора, коуча, модератора в індивідуальній освітній траєкторії здобувача дитини¹⁶.

Зміст підготовки майбутніх учителів початкової школи зорієнтовано на вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, зазначених у Державному стандарті початкової освіти, що визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності, як-от: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання упродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність¹⁷.

¹⁶ Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>. — Дата звернення 13.05.2018.

— Назва з екрана.

¹⁷ Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyy-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>. — Дата звернення: 20.05.2018. — Назва з екрана.

Практична спрямованість у підготовці вчителів початкової школи покладена в основу розподілу кредитів ЄКТС між компонентами освітньо-професійної програми. Так, на формування загальних компетентностей відведено 18 кредитів ЄКТС, фахових (спеціальних, предметних) компетентностей — 96 кредитів ЄКТС. На проходження різних видів практики, яка з другого курсу відбувається без відриву від навчання, заплановано 63 кредити ЄКТС, підсумкова атестація — 3 кредити.

Під час навчання за освітньо-професійною програмою 013.00.01 «Початкова освіта» студенти мають можливість отримати на вибір одну із запропонованих спеціалізацій: вихователя дошкільного закладу або вчителя іноземної мови, що, за нашим досвідом, з одного боку, уможливило реалізацію принципу наступності між дошкільною та початковою освітою, з іншого — розширює межі професійних можливостей випускників на етапі їхнього працевлаштування. Для вивчення блоку дисциплін спеціалізацій заплановано 60 кредитів ЄКТС.

Згідно з Національним класифікатором професій ДК 003:2010, фахівці, які здобули освіту за освітньо-професійною програмою 013.00.01 «Початкова освіта», можуть обіймати посаду: 2331 — вчитель початкової школи. Окремим рішенням екзаменаційної комісії на підставі професійного оволодіння компетентностями, передбаченими спеціальними блоками дисциплін і практикою навчального плану, що підтверджується успішним продовженням атестації, може бути присвоєна професійна кваліфікація: 2331 — вчитель іноземної мови в початковій школі, або 2332 — вихователь дошкільного закладу.

Нова стратегія підготовки фахівців, що запроваджена в Київському університеті імені Бориса Грінченка, актуалізувала пошук шляхів виведення освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого «магістерського» рівня освіти за спеціальністю 013.00.01 «Початкова освіта» на значно вищий рівень конкурентоспроможності випускників на ринку праці; уникнення дублювання зі змістом підготовки бакалаврів з початкової освіти; розширення перспектив їхнього подальшого працевлаштування.

Основною метою цієї програми має бути підготовка висококваліфікованого педагогічного працівника, який здатний розв'язувати складні задачі й освітні проблеми, що передбачають ефективну управлінську діяльність в умовах реальної автономії закладу загальної середньої освіти, проектування ІТ-інфраструктури, проведення досліджень, здійснення інновацій, моніторингу якості в початковій освіті; створення та впровадження нових змісту освіти, методик (технологій) навчання в закладах загальної середньої та вищої освіти; здатності до самоосвіти й самовдосконалення; прийняття невизначеності умов і вимог; поширення кращих педагогічних практик.

Таку освітню парадигму покладено в основу нової програми підготовки магістрів з початкової освіти в Київському університеті імені Бориса Грінченка, особливостями якої є:

- інтеграція фахової підготовки в галузі початкової освіти;
- побудова освітнього процесу на дослідницькому, практико орієнтованому, студентоцентрированому та компетентнісному підходах;
- формування універсальних компетентностей (soft skills), досвіду організації роботи з дітьми з інвалідністю в умовах інклюзивного навчання, менеджерських навичок для ефективної діяльності в умовах реальної автономії закладів освіти;
- викладання окремих модулів іноземною мовою;
- забезпечення процесів управління інформаційними технологіями в закладах загальної середньої освіти, управління ІТ-інфраструктурою закладів загальної

середньої освіти, створення й розвиток інформаційної інфраструктури початкової школи, застосування хмарних технологій в освітньому процесі;

- формування готовності здобувачів освітнього рівня реалізовувати освітньо-професійні програми підготовки фахівців у закладах вищої освіти.

Підготовка магістрів з початкової освіти за означеною програмою здійснюється на базі диплома бакалавра. Здобувачі другого «магістерського» освітнього рівня по завершенню навчання отримують освітню кваліфікацію: «магістр з початкової освіти»; професійну кваліфікацію: 1493 — «менеджер систем якості у початковій освіті», а також присвоюється одна з двох додаткових кваліфікацій (на вибір): «менеджер електронного навчання» або «викладач вищого навчального закладу». Термін навчання за програмою — 1 рік 4 місяці.

Зміст підготовки магістрів є практико орієнтованим. Блоки заявлених у навчальному плані дисциплін зорієнтовані на формування загальних (12 кредитів ЄКТС) і фахових компетентностей (26 кредитів ЄКТС). Для вивчення дисциплін спеціалізації відведено 30 кредитів ЄКТС. На різні види практик (організаційну, управлінську, зі спеціалізації) відводиться 16,5 кредитів ЄКТС, підсумкова атестація — 5,5 кредитів. У результаті опанування програми наші випускники зможуть працевлаштуватися на таких посадах: менеджер систем якості в початковій освіті; керівник підрозділу у галузі початкової освіти (заступник директора з навчальної роботи); інспектор закладів загальної середньої освіти районного методичного центру відділу освіти, інспектор з охорони дитинства; менеджер електронного навчання; викладач вищого навчального закладу.

Безумовно, реалізація достатньо амбітних планів щодо реалізації нової освітньої стратегії підготовки сучасного вчителя початкової школи неможлива без системної роботи над підвищенням кадрового потенціалу. Складність педагогічної професії полягає у необхідності постійного удосконалення власної майстерності, оскільки знання весь час змінюються і сьогодні вже нереально вивчитись один раз на все життя і бути цікавим аудиторії студентів. Тому важливого значення набуває необхідність систематичного підвищення рівня освіти професорсько-викладацького складу через розгалужену, гнучку систему підвищення кваліфікації завдяки здійсненню стажувань різних рівнів, відвідування тренінгів, майстер-класів, спрямованих на ознайомлення з технологією запровадження нових методів і форм навчання студентської аудиторії тощо; неперервного професійного самовдосконалення викладачів¹⁸. Стратегічно значущим є також розширення міжнародних контактів через залучення до викладання навчальних дисциплін педагогів-практиків, гостей програм — керівниками робочих груп методичного супроводу та моніторингу змістового наповнення дисциплін щодо кореляції запропонованого змісту з очікуваними результатами, що визначені в освітньо-професійній програмі.

Наскрізним завданням, виконання якого залежить як від зусиль адміністрації закладу вищої освіти, так і від умовитованості кожного викладача, є створення умов для розкриття власного творчого та професійного потенціалу, впевненої реалізації кар'єрної траєкторії, сприяння формуванню корпоративного духу та відповідальності всіх учасників освітнього процесу за результати власної праці.

¹⁸ Сисоєва С. О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батченко. — Київ : ЕКМО, 2011. — 344 с.

Водночас викладене у статті не вичерпує всієї повноти проблеми реалізації нової освітньої стратегії підготовки сучасного вчителя початкової школи. Перспективою подальших наукових розвідок вважаємо дослідження ефективності запропонованих змін, проведення моніторингу рівня готовності майбутніх учителів початкової школи до реалізації концепції «Нова українська школа» після навчання за оновленими освітньо-професійними програмами підготовки бакалаврів і магістрів з початкової освіти.

Разом з тим, упевнені, що дотримання такого освітнього вектору, уможливити виконання заявки суспільства на вчителя початкової школи, який не просто спрямовує здобувачів освіти на засвоєння суми знань заради знань, а готує їх до життя.

4.7. Електронна кафедра: технології та інструменти розвитку

Реалії глобального світу диктують такі умови модернізації економік і створення чітких правил нової інноваційної епохи, які передбачають збільшення глобального впливу новітніх технологій та зростання прибутків від електронної комерції, обміну даних і послуг. Згідно з дослідженнями Mc Kinsey Global Institute, протягом минулого десятиліття транскордонні потоки даних зросли в 45 разів, а до 2020 р. вони зростуть ще в 9 разів. Враховуючи виклик на швидкі зміни, ЄС приступив до створення нового спільного ринку – цифрового, який повинен зміцнити наявні економічні свободи і засади на теренах усієї спільноти та розвивати цифрові технології — використовувати усі їх переваги, мінімізувати ризики, швидко відповідати на виклики, зокрема й безпекові.

У сучасній Європі створюється інклюзивне цифрове суспільство, в якому громадяни володіють необхідними навичками доступу до можливостей Інтернету, що підвищує їхні шанси на оптимальне працевлаштування, освіту, ділову та соціальну активність. Відповідно до європейських підходів, в Україні розроблена та схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020¹ роки (далі – Концепція). Концепція передбачає здійснення заходів щодо впровадження відповідних стимулів для цифровізації економіки, суспільної та соціальної сфер, усвідомлення наявних викликів та інструментів розвитку цифрових інфраструктур, набуття громадянами цифрових компетенцій, а також визначає критичні сфери та проекти цифровізації, стимулювання внутрішнього ринку виробництва, використання та споживання цифрових технологій.

Шлях до цифрової економіки пролягає через внутрішній ринок виробництва, використання та споживання інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій, передусім в освіті.

Навчання за принципом «знати все» змінюється на принцип «знати, як навчатися протягом життя та стати самореалізованим і конкурентноздатним», а робота з інформацією на принципах «запам'ятовування» поступово втрачає сенс через розвиток Інтернету як глобального джерела інформації, а отже, важливими стають не лише знання, а й навички XXI ст., включаючи медіа-грамотність та вміння працювати з інформацією. Зміни стосуються і форм та методів навчання — якісна освіта стає персоналізованою та орієнтованою на розвиток індивідуальних здібностей і талантів кожного.

Враховуючи невідворотність подальшої «цифровізації» як глобального та національного явища, реформування освіти, відповідно до Концепції Нової української школи (2016 р.), нового закону України «Про освіту» (2017 р.) починає відбуватись із урахуванням потреб розвитку «цифрової» економіки, цифрового громадянства, інноваційного та креативного підприємництва, наукових можливостей, нових потреб і викликів України та світу. «Використання «цифрових» технологій, — на думку експертів ГО «ХайТек Офіс Україна», — має носити кросплатформовий (наскрізний) характер, тобто використовуватись не лише на фахових заняттях з інформатики, а й з інших предметів/дисциплін/ модулів, взаємодії здобувача освіти один із одним і з викладачами, з реальними експертами, здійсненні досліджень, індивідуальному навчанні тощо².

Застосування «цифрових» технологій в освіті — наразі одна з найважливіших і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. Вони допомагають інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість та якість сприйняття, розуміння та засвоєння знань. За допомогою медіа- та інтерактивних засобів педагогічним, науково-педагогічним працівникам освіти легше використовувати підхід до викладання на основі запровадження інноваційних підходів, включаючи використання «кейсів», дослідницько-пошукової роботи, методу проектів, розвивальних навчальних ігор тощо. Як результат — здобувачі освіти набагато краще засвоюють інформацію, перебуваючи в емоційно-комфортному середовищі, не втрачають бажання навчатися, створювати нові знання й інновації.

«Цифрові» технології дають змогу зробити процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним. При цьому технології не замінюють викладача, а доповнюють його. Таким заняттям властиві адаптивність, керуваність, інтерактивність, поєднання індивідуальної та групової роботи, часова необмеженість навчання. Але освітній процес залишається ключовим компонентом (все ж таки компонентом!) нового інформаційного інтернет-освітнього середовища сучасного закладу освіти.

ІОО поєднує компоненти, які забезпечують інформатизацію основних видів діяльності: освітньої (процес навчання), управління (освітнім процесом, контингентом здобувачів освіти, матеріально-технічними, інформаційними, кадровими ресурсами), забезпечення комунікації (повноцінний інформаційний обмін), автоматизації управлінських і педагогічних процесів, узгоджене опрацювання та використання інформації; передбачає наявність нормативно-організаційної бази, технічного і методичного супроводження.

Отже, відтепер створюються широкі можливості для ефективного розвитку структури освітнього поля закладу освіти. Визначальним є середовище його електронного змісту. Активне впровадження в усі сфери діяльності Університету інформаційно-комунікаційних технологій сприяє перетворенню класичного Університету в електронний. Автоматизація управління закладом освіти — одно з пріоритетних напрямів цифровізації освіти.

На нашу думку, саме хмарні технології, які є нині передовими технологіями цифрового суспільства, можуть відіграти роль провідного інструменту в цьому процесі.

Зараз дуже актуальними є створення внутрішніх соціальних мереж для спілкування та взаємодії, організація відео- та голосових конференцій, налаштування програм обміну миттєвими повідомленнями, розгортання сервісу електронної пошти з

¹ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>

² «Цифрова адженда України – 2020» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>. — Дата звернення: 10.07.2018. — Назва з екрана.